

מדינת ישראל
הכנסת

ש.פ.

פרוטוקול מ.ס. 16 / ב'

מישיבת ועדת השירותים הציבוריים, שהתקיימה ביום ג',
י"ג בשבט תשי"ז - 15.1.57, בשעה 9.00 בבקר.

בוכחו - חברי הוועדה:

מ. ארם - היו"ר
ב. ארדיטי
ר. הקטין
ב"צ הראל
פ. זוארץ
ש. כפרי
י. ניצני
ד. נצר
ר. צברי

מוזמנים:

מר ברסלע - המנהל הכללי של משרד המעד;
ד"ר פוזנר - מטעם משרד האוצר;
מר גרינפילד - מטעם משרד המסחר והתעשייה;
גב' אריאן - מטעם משרד העבודה;
מר ארליך - מטעם משרד המעד.
ב. אידלסון - חברת הכנסת.

בסדר-היום: המשך הדיון בבעיית ייבוא ההלבשה לילדים.

- - -

אני פותח את הישיבה.

היו"ר מ. ארם:

לסיור ביום ה' הבא - 24.1.57 - במוסדות
הסעד שבנצרת ובעכו. חברי הוועדה ייפגשו
בשעה 7.30 בבקר.

ה ו ח ל ט

חברת הכנסת פרסיץ שלחה לי את הסיכום
של ההצעה שלה לענין ייבוא הבגדים

היו"ר מ. ארם:

לארגונים השונים, בכתב.

בשבוע שעבר שמענו את ד"ר פוזנר, ולצערנו
לא יכולנו לשמוע את יתר באי כוח המשרדים. אני מציע שאנו נמשיך
לשמוע את בא-כח משרד המסחר והתעשייה, מר גרינפרדר.

מר גרינפרדר:

רצוני בדיון זה להעלות שתי בעיות נפרדות.
(א) הבעיה האחת, אשר היא בעצם הסרת הייבוא
של בגדים ישנים וחדשים. בקשר לזה קיימת ועדה ציבורית להגנת הוצרת
הארץ, ליד משרד המסחר והתעשייה, אשר היא סורכנת מנציגי משרד המסחר
והתעשייה - יו"ר המסחר והתעשייה ומנהל חטיבת התעשייה; מועד הפועל של
ההסתדרות, מלשכת המסחר, מהתאחדות בעלי מלאכה, התאחדות בעלי תעשייה
וממשרד העבודה - מר לשם.

הוועדה הזו, בישיבתה מיום 6.8.56, החליטה
בסעיף 2 כדלהלן: "הוועדה מתנגדת עקרונית לייבוא בגדים ע"י מוסדות
ומבקשת להעביר את הענין לוועדה השרים הכלכליים שהתודיע למוסדות הנוגעים
בדבר על איסור ייבוא סתנות".

(ב) כשאנו קבלנו את ההחלטה הזו, פנינו לשר
המסחר והתעשייה ובקשנו לדון עוד פעם בענין זה, משום שאין לוועדה זו
אין סמכות לבצע משהו בלעדי השר. ולכן פנינו אל השר שישקול ויבדוק
מחדש, אם אין לשנות החלטה זו. שר המסחר והתעשייה, כנראה, קיים דיון
עם שר האוצר. החלטה סופית בנדון אין עדיין.

אני מבקש לשלב את שתי הבעיות הללו לדיון

של הוועדה.

לשר האוצר ולשר המסחר והתעשייה הגשנו תזכיר
על המצב ותיארנו את המצב כמו שהוא, הוספנו ואמרנו באותה סקירה
קצרה, מה היה המצב עד שהוקמה הוועדה הבין-משרדית הזו.

בשנת 1951 הונאו בגדים משומשים בשווי
של 4.143.000 דולר; בשנת 1952 - 4.425.000 דולר; בשנת 1953 -
2.149.000 דולר - זה היה בתקופה שמשעם המשרד נקטנו באמצעים לא
ירמטיים ביותר, אלא שלחנו חוזר לכל משרד ומשרד ובקשנו לייבא
פחות; בשנת 1954, ירד המספר ל-2 מיליון; ב-1955/56 צומצם עד
כדי 130.000 דולר; במסך החדשים אפריל-ספטמבר 1956 -
140.000 דולר.

קילו - דולר. קילו-דולר זה בדרך כלל
הערכה לא גבוהה מדי. אם ניקח בחשבון שבתוך הייבוא הזה היה מעיל
שמסקלו הוא קילו וחצי, אזי משלמים עבורו דולר וחצי. למעיל פנה
ההערכה אינה כה גדולה. סדין, למשל, יכול לשקול 400 גרם.

בשנים 1951/52/53 הסער לדולר היה 1.800 ל"י.

אנחנו אמרנו לא להתעלם, ואף לא התעלמנו,
מהתוצאה של ייבוא זה; ייבוא זה פגע ופוגע בתעשייה המקומית, בתוצרת
הארץ. אולם יחד עם זאת אמרנו, כי במידה וייבוא זה ירוסן - אז יוכלו
הנזקקים, אנשי המעברות והספר, לקבל הלבשה.

וכה ברצוני להעיר, כי אם אנו לא מתעלמים
מכך, הרי הכוונה היא לבגדים משומשים בלבד, ולא לבגדים חדשים.
בקשר לבגדים חדשים ברצוני להביא בפניכם מספרים:

בשנת 1954 הובאו ע"י "הדסה" משלוחים,
אשר הניעו את ועדת השרים הכלכליים להאגים במשלוחים, וזה אשר הביא
לידי דחיפה לטפל ברמה זו. מתוך המשלוח הזה בחרנו 12 מוצרים בלבד,
וזה נתן לנו את האפשרות של מבחנה בין הייצור המקומי לבין הייבוא
הזה. התעשייה המקומית הפסידה ע"י משלוחים אלה ימי עבודה רבים באריגה,
בצביעה, בקונפקציה וכו'. הפסדנו על ידי 12 מוצרים אלה 24,863 ימי
עבודה. השווי הכספי הוא 744,572 לירות. זה כמעט 25 אלף ימי עבודה.
השווי הוא לא על יום עבודה, אלא השווי הוא על המוצר האחרון, הנאי
המימון שלנו, מה מהווה הפדיון שלנו וכו'. כל זה מהווה סכום נכבד.

בגדים משומשים בהיקף לא גדול - 200 אלף ל"י
בשנה - לדעתנו, לא יפגע בתוצרת הארץ, בעוד שבגדים חדשים כן יפגעו.
ונמשיך לפגוע אם אנחנו נמשיך להביא את הייבוא הזה. ולכן אמרנו,
לגבי הבגדים המשומשים, אנו פנינו ובקשנו את שר המסחר והתעשייה לבדוק
ולסקול מחדש, ואם יש צורך גם לסנות את ההחלטה שנתקבלה בנדון
זה, ונתיר את הייבוא הזה.

אם אנחנו מגיעים לבעיה הזו של אופן השימוש,
הרי דעתי היא שההכוונה לפני החלוקה תביא ברכה.

מה עשינו בשנה שעברה? - הוועדה לפי
הערכת משרד המסחר והתעשייה, אישרה ייבוא בסכום של 250 אלף דולר.
הוועדה עמדה לחלק זאת לפי מיכסות לאותם ארגוני הנשים שהגישו את
בקשותיהם. החלוקה תיעשה ע"י הוועדה הזו, וארגוני הנשים יטפלו בקבלת
הרשיונות, כשהוא ינתן, והסחורה תובא, אז הוועדה תשב יחד עם
הארגונים ותסקול כיצד לחלק וכיצד לשלב את הצריכה הספציפית של אותו
ארגון אשר לו היתה מיועדת אותה סחורה.

יורטה לי לצטט את ההחלטה של השרים
הכלכליים אשר נתקבלה ביום 13.2.56: (ג) בעת הדיון על החלוקה
לקחו בחשבון את צרכיו הספציפיים של הארגון או המוסד אשר באמצעותו
הובאו הבגדים ונציגיו ישתתפו באותו דיון. אתם רואים, איפוא,
שהשרים התחשבו עם הארגונים.

הצדה היא, שחלק מהארגונים האלה מביע
התנגדות חריפה לאותה החלטה של השרים הכלכליים, ואני מצטער לומר
שעבודות הוועדה הזו לא היו בהתאם לאותה רוח בה השרים החליטו.
היו, כמובן, מקרים יוצאים מן הכלל, היו מקרים של כיבוי אש ממש -
הכוונה היא לימים המתוחים של מבצע סיני. זה היווה גורם פזיז.

לדעתי, יש מקום לקיים את ההחלטות שנתקבלו
בנדון זה, ויש גם טעם בריסון הייבוא הזה בהכוונה מוקדמת.

הסחורה נמסרת למשרד הסעד, והוועדה הממונה
על כך, דנה ומחליטה כיצד לחלק אותה. הוועדה קובעת את החלוקה.

ועתה, רצוני להפנות את תשומת לב הוועדה
לגורם אחד נוסף, אשר אותו אני רואה כגורם לא-רצוי במדינה, והוא
שיטת הייבוא ללא רשיון-ייבוא. שיטה זו קיימת, אאא והיא הפכה להיות
שיגרתית. ארגונים ומוסדות שונים מקבלים ייבוא זה, והם באופן שוטף,
אינם יודעים רשיון-ייבוא מהו. הטלנו קנסות - זה לא עזר. הם פנו
ו"בכו" קצת, דפקו על סולחנות, אאא אותם הצליחו לשחרר את הסחורה לאחר
שהם שלמו קנס סמלי.

אני מבקש, בעת הדיון של הוועדה לשירותים
ציבוריים, דבר זה יובא בחשבון.

גב' אריאן:

אין לי בעצם מה להוסיף לדברים שנאמרו כאן. הוועדה פעלה בהתאם להחלטת ועדת השרים הכלכליים והם דנו כיצד להקטין את הייבוא הזה. הוחלט, שלא כל ארגון יקבל ייבוא, אלא הוועדה תקבע למי לחלק את הבגדים. לצערנו, אנחנו נתקלנו בהתנגדות חריפה מצד הארגונים והמוסדות בעת החלוקה.

החלוקה נעשתה דרך הארגונים ובאמצעות משרד הסעד. הארגונים טענו, כי לא יתכן שמוסדות שמטפלים בייבוא זה לא יקבלו אותו, ורק משרד הסעד יקבל אותם. רצוני לומר שאיננו יכולים לשנות מדיניות של ועדת השרים הכלכליים אשר החליטה לרסן את הבאת הבגדים, משום שזה פוגע במוצרת המקומית.

אוסף הבגדים נעשה כרצון רב וזה נותן לאנטייה סיפוק רב; זוהי משום ציונות בחוץ-לארץ. אם יש ייבוא כל-כך גדול של בגדים, בעיקר של בגדים חדשים, אזי זה פוגע באנשים כאן: התופרות, אלמנות מרובות ילדים העוסקות בתפירה וכו'.

אם ועדת השרים לעניני כלכלה או הוועדה להגנת תוצרת הארץ תחשוב לא לרסן את הייבוא הזה, אז אפשר לשנות את כל הפעולה של הוועדה ובחסל אותה לגמרי והייבוא יהיה כמו שהיה עד עכשיו.

ישנם 790 מוסדות שמביאים ייבוא כזה. מוסדות וארגונים שונים, וישיבות, זה בערך כ-40-30. הוועדה פעלה באופן לא חופשי. אותם הארגונים שיש להם מוסדות ציבוריים כמו ויצ"ו או מועצת הפועלות, צריכים לספק את כל הצרכים של הילד הנמצא במוסד סגור. (ב. אידלסון: העובדה הסוציאלית מחלקת את הבגדים לילדים שאינם נמצאים במוסדות סגורים.)

האם ישנו איזה שהוא שינוי בהחלטה של הוועדה של השרים הכלכליים מלפני שנה בענין הייבוא והחלוקה?

מר בר-סלע:

אם היה חל איזה שהוא שינוי, אזי לא היה יושבים כאן האנשים האלה ודנים על כך.

לא חל כל שינוי מאז.

חיצ'רמ. ארם:

מר ארליך:

בשנה שעברה קבעה הוועדה שהצריכה המינימלית לכל הלשכות, למעבדות, למיעוטים, למוסדות זקנים וכו' היא -1234 טון. זה מתקרב ל-50% בערך לממוצע שהיה בשנות השיא. אז היתה עליה גדולה והיתה גם צריכה גדולה. אלה שנפגעו ע"י ההגבלה הזו היו: "ויצ"ו", מועצת הפועלות.

יוצא לפעמים שהנצרך מקבל פעמיים, ואילו אחר אינו מקבל כלום. ולכן הגענו לידי מסקנה שיש להגביל את ייבוא ההלבשה. ואנחנו, הוועדה שקבלה את ההוראה הזו - בלחץ של הארגונים - הלכנו בכיוון אחד, ואמרנו שההגבלות על הייבוא תהיינה מעטות וקטנות, על מנת להגביר את הייבוא של המוסדות בסידת הצורך.

השאלה היא, החלוקה למקרים בודדים, מקרי סעד בודדים. לדוגמה: "חירות" הביאה כמות קטנה של בגדים, והיא רצתה לחלק את הבגדים האלה לאנשים היושבים בפרוודור ירושלים. ליטובי פרוודור ירושלים חילקה הגב' ג'וזף לפני כמה שבועות. לא רצינו ליצור כפילות, ואמרנו ל"חירות" שלולא הארגון הזה, אז אותם הישובים היו מקבלים פעמיים. הריכוז הזה של הוועדה מביא לידי חלוקה צודקת ולפי הצריכה ההכרחית של הישובים.

לגבי ויצ'ו אנו לא הקשינו, אולם בקשנו שרשימת המקומות תובא בפני הוועדה כדי שלא תהיה כפילות בחלוקה.

ד"ר פוזנר:

רצוני להוסיף לדברים שנאמרו כאן. חברי גרינפרדר הקריא את סעיף ג' מתוך ההחלטה של ועדת השרים הכלכליים אשר נתקבלו ב-13.2.56, ואילו אני רוצה להקריא את סעיף א' מתוך אותה ישיבה, האומרת: "משלוחי הבגדים המובאים ע"י מוסדות וארגונים ייספרו לידי הממשלה."

הוועדה הזאת ריכזה את ההחלטה הזו, ואמרנו שארגון זה או אחר, עד כמה שיש לו מוסדות סגורים, אשר הוא ורק הוא, מטפל בהם - הכוונה לפנימיה, אשר בה הילד מבלה את כל זמנו - למוסדות אלה אנחנו מרשים להביא במישרין. החלטה זו ניתנה בהסכמת הוועדה. ואילו החלטה אחרת של השרים הכלכליים אומרת, כל משלוח שמגיע ארצה, יש להעבירו לרשות הממשלה, ואכן הגענו לידי הסכם עם הארגונים אחרי מו"מ, שבמידה שיגיעו משלוחים ארצה, המיועדים למוסדות סגורים, אזי המשלוחים האלה ילכו ישר למחסני המוסדות.

חברי גרינפרדר דיבר על מכסות. אנחנו חשבנו להסדיר דבר זה בצורה הבאה: בחדשי הקיץ יגישו הארגונים את הצעותיהם לוועדה. לדוגמה: לאחר שקבענו את ההסדר, הגענו לידי מסקנה שלטנה זו יהיה צורך בבגדים בשווי של 300 אלף דולר, לפי דולר-קילו. שווי זה מגיע לפחות למיליון. לפי ההיסגים שלנו זה ייבוא של מיליון.

כשאני הצעתי לוועדה 300 אלף דולר, אז חשבתי שזה ייצור של מיליון דולר. חברת הכנסת אידלסון יודעת שמועצת הפועלות מקבלת אפטרות של ייבוא עד 75 אלף דולר, אז היא בודקת את הצרכים של המוסדות הסגורים ומגיעה לידי חישוב שנחוצים לה 300 אלף דולר, אז היא יכולה להגיש שתי בקשות:

בקשה אחת עם רשימת המוסדות, ואז אנחנו בידים את הרשימה והוועדה נותנת בזה את הסכמתה; המשלוחים מגיעים וההסכמה ישנה מראש. והבקשה השניה, אשר גם היא נבדקת על ידינו, אם היא מיועדת לא למוסדות, אז אם המשלוח מגיע - הוא עובר מיד למחסני הוועדה.

הארגונים הסבירו לנו שיש להם קשיים גדולים ואנחנו הסכמנו לאפשר להם להמשיך בפעולה של עריכת בזרים, אולם יחד עם זאת רצינו להגביל. בבזרים בוחרים לא רק מתוצרת חוץ, אלא גם מתוצרת הארץ. כך הצענו על מנת שלא תיפגע התוצרת שלנו. בתנאי זה הסכמנו.

אנחנו ריכזנו את ההחלטה של ועדת השרים, תוך בירור העניינים עם משרד המסחר והתעשייה, הסעד, העבודה ועוד.

רצוני להוסיף ולומר, כי אני הטהיתי את התשובה כדי שירידי מר גרינפרדר יאמר אותה, אך הוא דיבר על העניין מבחינה מקצועית. אני מצטער שחברת הכנסת פרסיץ איננה כאן, רצייתי שהיא תשמע זאת. היא אמרה שהיא אינה מבינה כיצד מצרך זה מהווה גורם בהגבילנו ייבוא זה, רצינו שהבגדים המיועדים למוסדות סגורים - והכוונה היא לבגדים משומשים בעיקר - לא ינזלו לשוק הסחר; כמו כן שזה לא יפגע בתוצרת הארץ.

דעתנו היא שחלק זה של ייבוא המיועד למוסדות סגורים אינו פוגע בתוצרת הארץ. חלק ניכר של הייבוא השני הלך לתושבי הספר ולמעברות, ואנשים האלה קבלו בגדים ממוסדות שונים, ואף קרה מקרה כזה שאיש אחד קבל לא רק סוודר אחד אלא 5-6 סוודרים. אז מה הוא עשה? הוא מכר אותם לצרכן שיכול לקנות מתוצרת הארץ.

זאת ועוד: הלכתי למאה-טערים וראיתי חנויות שלמות הוקמו למכירת בגדים שהגיעו עבור הישיבות. חלק מהבגדים הלך באמת לישיבות וחלק במכר לחנויות, היה כתוב בפירוט - כאן נמכרים בגדים שזה רק עתה הגיעו.

אנחנו הפסקנו את הדבר הזה. ידוע לי שבסנים 1952 ו-1953 כשהייבוא הזה הגיע ל-4 מיליון דולר, אז היו לפחות 150 ישיבות. כיום זה 50 מוסדות בלבד, גדולים וקטנים.

אני מהרגע הראשון, כשדברתי על כל העסק הזה, הדגשתי מומנט אחד שבו לא נגעו; אמרתי שנחוץ, וחשוב מאד שיהיה לנו מחסן לשעת חירום. ראיתי שבהתאם לשיטה הקודמת אנחנו אף פעם לא נגיע לידי הסדר.

בזמן האחרון הובאו 250 ארגזים. הם היו שייכים לויצ'ו. לאחר מכן התברר שהם הכיאו יותר. כשהם הובאו למחסנים של ויצ'ו, ראינו כי הם לא היו ריקים.

היתה בקשה של המועצה המקומית כפר אתא, לשחרר 25 ארגזים מהמחסן, שהגיעו זה עתה, על שם הגב' אידה ליברפרוינד. חקרנו מי זאת אידה ליברפרוינד, והתברר לנו שבגרת זו מחלקת בגדים מטעם ויצ'ו.

יש לנו מקרים של צעקות, זעקות ואזעקות מצד ארגונים שונים.

לאחר מקרה זה של הגב' אידה ליברפרוינד, אני שואל: כיצד אנחנו נגיע פעם למחסן מרוכז, מחסן לשעת חירום?

חונ'בני, שהעודפים הלא-נחוצים למוסדות אלה, אם הם ירוכזו, אז משרד הסעד יחלק אותם לפי חלוקה צודקת, ואז אפשר לקוות שמחסן זה יעשה שירות טוב לשעת חירום.

מר ברסלע: רצוני לומר משהו לגבי הדברים שנאמרו כאן, כי גם אני מייצג משרד ממסלתי בוועדה.

אני רואה את העניין הזה מתוך אספקט של תוצרת הארץ וגם הבעיה של משרד האוצר, ואני במשרד הסעד, רואה את הבעיה כולה באור יותר גדול, וכל יתר הדברים הם בצל אצלי.

אם דנים על עבודת הוועדה וטענות הארגונים כלפי ההסדרים של הוועדה בתוקף הכינוי הקיים, אז לדעתי, יש צורך לומר שהוועדה עושה עבודה יפה בגבולות החלטות של וועדת השרים הכלכליים, והיא אף עשתה ליברליזציה. המטרה היא לרכז בממשלה, אלא שהוועדה, צעד אחרי צעד, עשתה ליברליזציה.

אם ועדת השירותים רוצה להציץ אולי לתוך הבעיה הזו, אם כדאי לשנות את החלטות ועדת השרים, אז צריך להיות דיון אחר ואז לי יש כמה הצעות בקשר לכך.

שאלתי את מר גרינפרדר אם יש ועדה מייעצת, אם היא יכולה לעיין מחדש על גנת לשנות את החלטה של ועדת השרים הכלכליים. ופה ברצוני לומר, כי משרד הסעד ניגש להסדיר את הבעיה, והוא ראה את הבעיה לפני קרוב לארבע שנים; הגענו לידי הסכם - ואין זה קל להגיע לידי הסכמים - ולא אומר שההסכמים פעלו כפי שסוכם - אבל ראינו את הבעיה הזו, ואין ספק שהבעיה דורשת הסדר בצורה זו או אחרת; אין ספק שמהיה הלבשה מכסימלית ביותר, כל ייבוא - לדעתנו - יש בו משום פגיעה מסויימת בשני אספקסים: של תוצרת הארץ, ולפעמים של האוצר. אולם יש לשקול את הרע במיעוטו; מה עדיף על מה?

יש צורך להפריד בין ייבוא בגדים ישנים לחדשים, בין ארגוני הנשים למוסדות. בארגוני הנשים אני הייתי מוסיף כמה מלים.

אם לדבר על ייבוא של בגדים חדשים, אז זה אך ורק עבור מוסדות סגורים. לא יכול להיות ייבוא של בגדים חדשים אשר הם יהיו מיועדים לחלוקה. אנחנו צריכים להכין שאנחנו מדברים על נצרכים שאינם זקוקים לבגדים חדשים. אם אנחנו מדברים ואומרים שיש צורך בנעליים לילדים, הרי שאין המדובר בנעליים חדשות דוקא. ועוד כל מיני כסות במובן הרחב.

אני אינני מכיר את גב' אידה ליברפרוינד, יתכן והיא עושה עבודה חשובה כמו זו של גב' ג'וזף בפרוזדור ירושלים. המנהל לפרוזדור ירושלים שבמשרד הסעד, משתף אתה פעולה. אכן היא עושה עבודה חשובה מאד. אנו יכולים לומר כי הבגדים האלה מגיעים ישר לבצרך.

ועוד משהו: האם מגיע חלק מהבגדים הישנים לשוק השחור? - אין ספק שמגיע. תהא הרגולציה אשר תהא. אין זה מגיע דוקא מה"ישיבות" וכו'. ד"ר פוזנר ודאי התעניין בבעיית ה"אלטע זאכן"; וראה שקיימות חנויות לבגדים מסוממים. רצוני לומר לד"ר פוזנר שעוד לפני קום המדינה היו קיימות בארץ חנויות מסוג זה. היה ייבוא של בגדים מסוממים.

לפני זמן מה, קבלתי כ-5-6 חבילות, לא לצריכת הפרטית, היו אורחים מאמריקה ושלחו לי. קבלתי את החבילות ושלמתי את המגיע - אם איני טועה זה 2,400 ל"י על כל חבילה. דומני, שיטנם רבים בארץ שקבלו ומקבלים, כפי שאני קבלתי, חבילות מחו"ל.

לגבי ארגוני הנשים רצוני לומר כמה מלים: לו היינו באחרית הימים, אז ארגוני הנשים ודאי שיעשו את המאמצים, גם בארץ וגם בחו"ל, ויביאו את הבגדים וישימו אותם במחסנים. אולם, אני יותר קרוב לעניין הזה מאשר ד"ר פוזנר, ואני מעריך את עבודת הנשים, ואני חושב שלא צריך להזמין אנחנו רחוקים מאד. מסוג כן אני חושב ואומר, שלגבי ארגוני הנשים יש לתת להם חופש מסויים.

ואני רוצה לומר פה בוועדה שאין זה כה קל ופשוט לבצע משהו, כי כל אישורי שצריך לקבל ממשרד זה או אחר, ואח"כ עניין מכס וכו', זוהי התרוצצות ונדאי אין זה קל. לדוגמה: ארגוני הנשים נפגש עם מנהל מחלקה שבמשרד הסעד, ולאחר מכן בקשו להיפגש עם המנהל הכללי של המשרד, לצערי לא יכולתי או שלא הייתי באותו יום במשרד. וזה כמובן גרם לסחבת. תפקידו של ד"ר פוזנר קשה, ואין זו עבודתו. בצוע העניין הזה. הוא קשה, זה מצריך זמן, וריצה למכס וכו'.

לויצ'ו נאמר כי אסור להם להוציא בגדים מהמחסנים שלהם, לכן המחסנים שלהם אינם ריקים; לא הורשה להם לחלק. העברה ממחסן אחד לשני, זה לא דבר פורמלי, עליהם לרשום כל פרט. זה מוכרח להיות עם רישום, ואין זו עבודה קטנה.

מסוג זה אני מציע שהוועדה, אם היא רוצה להיכנס לעובי הבעיה ולהגיע לידי סיכום, תעמוד על כך שלארגוני הנשים תינתן האפשרות לחלק בגדים, מחוץ למוסדות, בתאום כדי שלא תהיה כפילות.

העובדת הסוציאלית נוהגת לתת מכתב וכו' כתוב למי לתת ומה לתת. כך נהגנו במשך שנה וחצי.

ב. אירלסון:

מר ברסלע:

זה הרבה יותר מסובך. הארגונים לא הסכימו
אתנו, ולא תמיד רצו להסכים. אל תבוא
למעברה זו או אחרת; יש תקופות שזורקים לאנשי המעברות שפע של בגדים
(ר. הקטין: בימי הבחירות)

לגבי ארגוני הנשים, יש צורך ברגולציה, אבל
יחד עם זאת יש לתת להם אפשרות להביא בגדים משומשים.

אצטין עובדה: יש לנו הסכם עם משרד החינוך,
שבמידה ונשלהים צעצועים ומכשירי כתיבה וכו'. אנו מחלקים אותם בין
הילדים. זה אמנם פוגע קצת בתוצרת הארץ. אבל לפני כן לא היו לנו
דברים אלה במידה מספיקה. הרי במקום דברים אלה שגשגים אלינו הם לא
ישלחו לנו 1000 דולר.

לכן אני אומר, כי צריך להבין את ארגוני
הנשים. (ב) אני רוצה לומר, כל המבקרים בארץ פתחו בשנים האחרונות.
הם היו אצלנו וראו את התלבושת העלובה של הילדים, אז הם יוצאים
מאוכזבים במקצת. אני יושב אתם ומסביר להם שגבר זה מסתכם באלפי לירות,
הם אומרים: אגו נשלח לכם. אינני יכול לומר להם: שלחו לנו כסף במקום
בגדים.

ד"ר פוזנר היה ודאי באמריקה ובקר ב"קוסטניקא
ב"קלובים" ועוד, לו היינו אומרים להם את דעתנו וכו'. זה ודאי הורג
לנו את כל מה שעשו לנו עד עכשיו. לדעת בגדים - זה אחרת. על כן
אני אומר, יש להבדיל בין הבגדים הישנים לחדשים, אם מגלים חדשים
באים בחשבון, אזי רק למוסדות סגורים.

אני מצטרף לדעה, שיש לאחזק באמצעים טובים
המביאים ללא רטיונות-יבוא. יש להפסיק להם את היבוא. אחרת - אני
חושש שאנחנו נזיק, בלי ספק, לנצרכים, ולא נועיל לכל גוף אחר.

ב"צ הראל: מהו המכס המוטל על בגדים משומשים?

ד"ר פוזנר: עד כה לא היטל שום מכס.

ב"צ הראל: אגב בכל זאת שואל: יש מכס על בגדים
משומשים, כן או לא?

(ב) אבל שמעתי מספרים פנטסטיים - למעלה
מ-4 מיליון וכו'. רציתי לשאול: האם זה כולל את היבוא של הסוכנות
אם כן - זה משהו בתקופת ההגירה. היה יבוא של שמיכות. (ד"ר פוזנר:
היה זה יבוא רגיל). בזמנו, התעוררה באמת בעיית תוצרת הארץ, ובאופן

אם לא יבוא של שמיכות, אזי יבוא של
בגדים, סדינים וכו'. אם כן, זה כולל את היבוא של הסוכנות.

(ג) האם באמת יש להטוב, אחרת היבוא של
הסוכנות, שחלק ניכר של בגדים, לבגדים חדשים, סביע למסחר, לא על ידי
הנצרך אשר הוא מעדיף למכור את מה שהיו מסבל כוץ לקנות בזה לחם -
אלא על ידי ה"ישיבות" - הרי היתה תוצה לקבל פירוט אם נמנית האוצר
שדרוש לכל המוסדות 1234 טון, בו בזמן שנתקבלו
4000 טון.

(ד) מהי הפרופורציה של הבגדים - בגדים
זה גם לכנים - מהי הפרופורציה של הבגדים החדשים למשומשים? לדעת
זה מאד קובע.

ועוד: אני יודע, כי מצד אחד רוצים לסמוך על תוצרת הארץ - זה ברור, ומצד שני אנו שומעים ורואים אנשים רבים במדינה שהם קרועים ובלויים; אם לאנשים אלה לא ניתן מלבוש במחנה, הם לא יקנו גם מתוצרת הארץ. ויותר מזה אני שומע, כי יש בגדים במחסנים והם לא חולקו. הנה, ועדת החינוך בקרה במקומות שונים וראתה אנשים ללא נעלים וללא בגדים בעונה זו של החורף.

ועוד רצוני לשאול בקשר לרכוזה הבגדים: האם דבר זה לא יוריד את רצון התורמים? ארגוני הנשים עובדים לשם שמים, מתוך אינטרס של הארגון, וגם אז - אני מתאר לי - שיש להם אינטרס שפעלו ועשו משהו, ולכן אני שואל: האם הריכוז הזה לא יוריד מפעילותם?

במתן התשובה, אנקש להפריד בין הבגדים החדשים לבין הבגדים הישנים.

ט. כפרית:

שתי הבעיות העומדות בפנינו הן: הגדלת תוצרת הארץ והרצון לספק צרכים מינימליים של לבוש, בגד ונעל. והיא אי-פעם רצון לספק לתינוק חבילה, אינני יודעת אם דבר זה יצא לפועל.

רצוני להדגיש, כי בראש וראשונה, אנו רוצים רק טובת המדינה; ואני שומעת שיטנם אנשים שחקרו ולמדו את המצב הזה, והמחקר שנעשה בסטח זה הראה שהייבוא ירד לחלק השני - אולי במספר זה בכלל גם הייבוא של הסוכנות.

לדעתי, הבגדים אותם קבלו כמה וכמה מספחות, הם מקור פרנסה, סחורה זו מוצאת לאחר מכן לשוק. זוהי הסיבה שאתם רוצים להגביל ייבוא זה. אני רוצה לשאול: על מה מבוססת תכנית זו?

כיצד אתם חושבים לכלכל את צרכי הישוב, אם מצד אחד העליה תלך ותגדל - ואינני יודעת מה תהיה פני העליה ממזרח אירופה, - היא תהיה פי שנים - 100 אלף יהודים יעלו ארצה - ומצד שני מצוקת התעסוקה בארץ; אני מבינה את הרצון הכנה הנעשה בסטח הגברת התעסוקה בארץ, והשמירה על תוצרת הארץ. על כן אני שואלת: כיצד אתם חושבים לפתור בעיה זו?

ועוד: מכיון שאתם התנסיתם בסטח זה, האם בלתי-אפשרי שיוסם פיקוח על ייבוא זה? האם הפיקוח על הייבוא איננו מבטיח למטרדי הממסלה בקורת יסודית, לאן ולמי הולכים הבגדים המובאים, בכדי לתת לייבוא זה אורכה נוספת?

לי נראה, שצריך לעודד את עזרת הגולה ולא לצמצם את הפעולה.

ב. אידלסון:

חבר הכנסת הראל שאל, אם על הבגדים המשומשים שהובאו ארצה הוטל מכס. בקשר לזה ברצוני לומר, כי בוועדת הכנסת דרשנו שימשיכו לתת פטור על ייבוא זה. אולם, הבקורת היא בידי המכס.

הנה, עשיתי חשבון של השנתיים האחרונות, כי רציתי לדעת מה שלמנו עד כה. היה לנו בערך מ-9-10 אחוזים של בגדים חדשים במשך השנתיים.

מדוע ילדים יחפים? על נעליים חדשות הוטל מכס, ונעליים ישנות הרופאים אסרו לתת. אנחנו כתבנו, חזור וכתוב, שלא ישלחו לנו נעליים משומשות. יכולנו להזמין נעליים חדשות, אך היינו צריכים לשלם מכס, ואז לא היה כדאי לקבל אותן.

ועוד: ביחס למוסדות סגורים. אני רוצה לומר, כי יונה נכונות להוסיף עזרה למוסדות אלה; ישנה נכונות להתחשב שיש לנו שווקים חדשים - גם על זה יש הסכם. עומדת השאלה: מי יחלק את הבגדים לאוכלוסיה - הארגונים או מוסדות הסעד? כאשר אתם יושבים ליד השולחן, אז פני הדברים משתנים. אני חוזרת ואומרת, כשם שאמרת קודם לכן: זה יעלה למדינה ביוקר רב. עליכם לקחת בחשבון כי אנו ארגונים וולונטריים; העבודה נעשית בהתנדבות. יש לנו חמס נשים שהן עובדות בהתנדבות חצאי ימים.

בקשר למיון: אני רוצה לציין שצריך לנקוט בצעדים שימנעו סחבת. צריך לקבוע את גובה האחוזים שכל ארגון יקבל מהנמל, ולא ממשרד הסעד.

היו"ר ס. ארם:
ד"ר פוזנר אומר, שבמידה שזה קשור במסלוח של ארגון נשים, הרי אם תהיה הצעה שהחלוקה לאוכלוסיה תיעשה דרך הארגונים, אז אין בעיה; כך זה יסתדר. אבל לדעתי, צריך לקבוע את הסדר, את גובה האחוזים וכו'.

ד"ר פוזנר:
אנחנו מדברים פה על ייבוא של ארגונים. הארגונים היו פטורים מתשלום מכס. המכס על בגדים משומשים הוא קטן - 48 גרוש לקילו.

ייבוא הסוכנות: במספרים הגדולים כלולה גם הסוכנות, וכלול שם ייבוא בגדים ממס. הסוכנות לא הביאה בעצמה בגדים; היה משרד לאספקה וציווד שעסק בזה עד אמצע שנת 1953. משרד זה הפסיק, ועליית הנוער המסיכה בייבוא זה.

ועוד: כל מוסד הביא בגדים חדשים, סוודרים ועוד. ופה אמרה חברת הכנסת אידלסון שהובאו 6-10 אחוזים של בגדים חדשים. משלוחים גדולים של בגדים חדשים הובאו ע"י "הדסה"; זה בערך כ-90% של הייבוא היה בגדים חדשים. עכשיו "הדסה" הפסיקה לייבא בגדים חדשים, גם ויצ'ו הביאה בגדים חדשים.

זאת ועוד: ועדת החינוך ראתה ילדים יחפים וערומים, כך נאמר פה. אני רוצה שחברי הוועדה יאמינו לי, - ואני מבקש שתאמינו לי - אני מסוכנע במאה אחוז שהמצב לא היה מגיע לידי מה שהגיע עכשיו; אנחנו איפשרנו ייבוא ללא הגבלה. אמרנו, כי לדעתנו מספיק ייבוא ב-300 אלף לירות. הארגונים יכלו להביא יותר, אך הם התעקשו ולא רצו לבוא לידי בסיס של הסדר. המצב הגיע לידי אי-ריכוז; אם היה ריכוז, לא היו הולכים הילדים יחפים או ערומים.

ואשר למסקנותיו של ידידנו מר ברטלע: הוא עצמו הודה בכך שהליברליזציה והריכוך בהם הלכנו; הגיע לשיא. אם אנו גרשה לארגונים לחלק לאוכלוסיה, הרי שלא גלך בדרך של החלטת ועדת השרים הכלכליים, אנו נוכל לדון בזה שנית אם השרים הכלכליים ירצו לשנות זאת.

היו"ר ס. ארם: אני מודה לכם.

בשבוע הבא, אנו נדון בסיכום בעיית ההלבשה ובית-חולים "הדסה" צפת.